

льницького складу, на повнішу реалізацію існуючого професійно-службового потенціалу.

Зіставлення переваг і недоліків стимулювання ефективної службово-трудова діяльності працівників органів служб та підрозділів внутрішніх справ свідчить, що воно має свої межі застосування і не може повністю замінити ні засоби прямої мотивації, ні заходів примусу. Так, наприклад, владна мотивація може бути більш дієвою у тих випадках, коли у об'єкта управління відсутні або повністю задоволені потреби, коли не має благ для використання їх в якості стимулів. Очевидно, що для кожної управлінської ситуації існує оптимальне поєднання видів мотивації осіб рядового і начальницького складу, забезпечуючи найкращий ефект щодо виконання ними своїх службово-трудова обов'язків. Це прямо залежить від терміновості вирішуваних завдань, сумлінності й свідомості персоналу органів системи Міністерства внутрішніх справ. Як підсумок вищезазначеного: стимулювання осіб рядового та начальницького складу – це один з методів, видів забезпечення виконання ними своїх посадових обов'язків. Окрім переваг, воно має й певні недоліки, а, отже, повинно застосовуватись в оптимальному поєднанні з іншими видами, методами, способами професійної мотивації. Тому, на даному етапі розвитку суспільства, держави, органів системи Міністерства внутрішніх справ, коли здійснюється перехід від адміністративно-командних, авторитарних, централізованих методів управління, дослідження поряд-

ку застосування її напрямків удосконалення методів і форм стимулювання відіграє важливу роль в активізації й підвищенні ефективності службово-трудова діяльності осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Поварич І.П., Проппкин Б.Г. Стимулирование труда: системный подход. -Новосибирск: Наука, 1990. -193 с.
2. Професійна мотивація працівників органів внутрішніх справ: виявлення та корекція: Наук.-практ. посібник /Москаленко А.П., Кобзін Д.О., Стародубцев А.А.; Відп. ред. В.О. Соболев. -Харків: Ун-т внутр. справ, 1999. -98 с.
3. Журавлев П.В., Карташов С.А., Маусов Н.К., Одегов Ю.Г. Технология управления персоналом: Настольная книга менеджера. -М.: Экзамен, 1999. -576 с.
4. Травин В.В., Дятлов В.А. Основы кадрового менеджмента. -М.: Дело, 1995. -336 с.
5. Егоршин А.П. Управление персоналом. -Н. Новгород: НИМБ, 1999. -624 с.
6. Управление персоналом организации: Учебник /Под ред. А.Я. Кибанова. -М.: ИНФРА-М, 1997. -512 с.
7. Основы управления персоналом /Под ред. Б.М. Генкина. -М.: Высшая школа, 1996. -383 с.

Надійшла до редакції 30.03.2004

ВЕНЕДИКТОВ С.В. ПРОФЕСИОНАЛЬНА МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕРЕДПОСЫЛКА СТИМУЛІВАННЯ І ПОВЫШЕННЯ АКТИВНОСТІ В СЛУЖБЕНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ РАБОТНИКОВ ОВД

Рассмотрены проблемы профессиональной мотивации поведения работников органов внутренних дел как отдельного фактора повышения эффективности в служебно-трудовых отношениях.

VENEDIKTOV S.V. PROFESSIONAL MOTIVATION AS PREMISE OF STIMULATION AND INCREASING ACTIVITY IN SERVICE AND LABOR RELATIONS OF THE EMPLOYEES LAW-ENFORCEMENT ORGANS

Problems of professional motivation in behavior of the employees law-enforcement organs as separate foundation of increasing efficiency in service and labor relations are reviewed.

УДК 347.78(477)

О.О. ВЕРІАН, В.А. МАЛЮСЬКА

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

ПРАВОВА БЕЗПЕКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Охарактеризовано проблеми українського законодавства з питань захисту інтелектуальної власності; визначено шляхи інтеграції української правової системи до Європейського співтовариства.

Показником розвитку високого рівня світової цивілізації є стан науки, освіти, культури та технологічного комплексу. Сьогодні матеріальний і культурний рівень життя народу визначається ступенем освіченості людей та використання наукових знань у творчій

діяльності. Саме тому найбільш розвинуті держави світу (США, Японія, Німеччина та ін.) останніми роками в основу своєї соціально-економічної і політичної стратегії поклали швидкий розвиток науки, поєднання теорії і практики, освоєння нових технологій.

Цікаво, що поняття – інтелектуальна власність з'явилося ще в кінці XVII століття у Франції (вийнятому патентному законі від 7.01.1791 року). Цей закон підтвердив думки Вольтера, Руссо, Дідро, що будь-яка нова ідея, яка приносить користь суспільству належить тому, хто її створив і є природним правом людини.

Незалежна Україна вступила в 1995 році до Ради Європи і зробила тим самим “Європейський вибір”, а в Європі є особливе розуміння власності як відповіді на запитання: “Чия це річ?”. Тому не випадково книга IV Цивільного кодексу України присвячена інтелектуальній власності, бо це є вимогою Ради Європи як складової правової реформи та гуманізації законодавства в нашій державі.

Важливість інтелектуальної власності та її правового захисту визнає Всесвітня Організація інтелектуальної власності. Але в Україні, на жаль, дуже мало досліджені як економічні, так і правові засади інтелектуальної власності. Великим досягненням є чотиритомна монографія “Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика”. Якщо саме поняття інтелектуальної власності в Україні досліджено, то цивільно-правовий захист є ще досить проблемним.

Привертає увагу те, що країна, будучи членом Бернської конвенції про охорону інтелектуальних та художніх творів, Всесвітньої конвенції про авторське право, прагне приєднатися й до інших міжнародних договорів, що регулюють відносини, пов'язані з використанням творів, комп'ютерних програм, фонограм, телерадіопрограм, увійти рівноправним членом до Європейського і світового інтелектуального співтовариства, де гідно оцінюються плоди творчої праці.

При переході до ринкових відносин система законодавства зазнала кардинальної зміни. Це стосується і правових норм, що регулюють створення правової охорони і використання продуктів творчості. З'явилися нові об'єкти та програми, які необхідно охороняти, що є наслідком зміни ставлення до продуктів інтелектуальної діяльності людини. Воно стало більш “ринковим”, а самі продукти інтелектуальної власності все більш чітко здобувають риси товару, а отже, і часто стають об'єктом злочинного посягання.

Як наслідок, поняття “інтелектуальної власності” стало правовим поняттям. Таким чином, інтелектуальна власність – це сукупність прав на продукт інтелектуальної творчості. Аналіз криміногенної ситуації на ринку інтелектуальної власності свідчить, що в даний момент у державі набуло значного поширення три основних види правопорушень:

1. Недобросовісна конкуренція – ввезення, виготовлення та розповсюдження фальсифікованої продукції з незаконним використанням знаків для товарів і послуг відомих українських та зарубіжних виробників.

2. Аудіовізуальне піратство – незаконне відтворення, розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм шляхом тиражування і продажу аудіо-, відеокасет, музичних компакт-дисків, а також незаконна транс-

ляція цих творів через радіо і телепростір.

3. Комп'ютерне піратство – незаконне відтворення і розповсюдження комп'ютерного програмного забезпечення шляхом тиражування, продажу компакт-дисків із записом комп'ютерних програм, встановлення неліцензійного програмного забезпечення на комп'ютерну техніку та розповсюдження піратських програм через мережу Інтернет.

Виходячи із викладеного, діяльність по боротьбі із посяганнями на інтелектуальну власність повинна бути націлена на попередження та викриття правопорушень саме у цих трьох напрямках. Оперативно-розшукові заходи стосовно викриття даного виду злочинів повинні бути направлені на виявлення підпільних цехів, що виробляють контрафактну продукцію; скасування ліцензій діючих підприємств, що займаються інтелектуальним піратством; посилення контролю з боку митних органів стосовно ввезення та вивезення такої продукції.

У період інтеграції України у Європейське Співтовариство питання стосовно захисту інтелектуальної власності та контрафактної продукції стає досить актуальним. При цьому у законодавчій базі України існує досить велика кількість колізій та прогалин, які дають змогу “піратам” виготовляти і реалізовувати інтелектуальний продукт без згоди на те його власника.

Однією з таких колізій є суперечливість у термінології. Усі вже звикли, що закон захищає “фірмову назву”, і раптом Господарський Кодекс України використовує термін “комерційна назва”. Наступним важливим елементом є те, що ліцензійна продукція є досить дорогою стосовно до контрафактної, а тому у країнах із низьким рівнем життя значну частину посідає піратська продукція. Це є негативним явищем як для держави, що проявляється у ненадходженні платежів до бюджету та підриві її авторитету на зовнішньоекономічній арені, так і безпосередньо для самого автора.

Моментом, що заслуговує на увагу, є те, що суб'єктами злочинів у сфері інтелектуальної власності, як свідчить кримінологічна статистика, досить часто є особи від 13 до 16 років, вік яких виключає їх як суб'єктів злочинів. Виходячи із вищесказаного, можна запропонувати такі шляхи вирішення проблем щодо протидії злочинному посягання на інтелектуальну власність:

1) правові:

а) врегулювання та приведення у відповідність норм національного законодавства із міжнародним, щодо отримання дозволу на використання авторських та суміжних прав;

б) встановлення нижчого віку кримінальної відповідальності за злочини у сфері інтелектуальної власності тощо;

2) економічні:

а) зниження собівартості ліцензійного продукту;

б) зменшення митних ставок стосовно інтелектуальному продукту тощо [1, с.291].

Приєднання України до СОТ обумовлене

об'єктивними процесами глобалізації, що ведуть до дедалі більшого нарощування взаємопов'язаності економік окремих країн; виникає потреба гармонізації вітчизняного законодавства з нормами і стандартами СОТ, які вже перевірені практикою співпраці країн-членів цієї організації.

Це вимагає надзвичайної уваги до питань, пов'язаних з державним регулюванням у сфері інтелектуальної власності, впровадженням та вдосконаленням чітких і прозорих механізмів такого регулювання. Нині є всі підстави стверджувати, що норми регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності в Україні цілком відповідають міжнародним стандартам. Разом із тим національна нормативно-правова база постійно розвивається та удосконалюється. Внесення змін до діючого законодавства пов'язане із необхідністю виконання зобов'язань України, що випливають із міжнародних договорів, до яких наша держава приєдналась або має намір приєднатись.

Так, процес приєднання до СОТ та інтеграції у Європейське співтовариство вимагає приведення національного законодавства у повну відповідність з нормами Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угоди TRIPS). Вона стосується насамперед запровадження дієвих засобів захисту прав інтелектуальної власності і належить до найважливіших у СОТ.

Прийнятий у 1993 році Закон України "Про авторське право і суміжні права" був досить прогресивний для свого часу, але недосконалий щодо врегулювання багатьох спірних питань, у тому числі у взаємовідносинах між користувачами і суб'єктами авторського права [2, с.5], надані іноземним авторам національного режиму [3, с.68]. 11.07.2001 року Верховна Рада України прийняла нову редакцію Закону України "Про авторське право і суміжні права", в якій відображені норми найбільш важливих міжнародних актів і договорів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) - вона повністю відповідає вимогам розд. I ч. II Угоди (TRIPS).

У новій редакції Закон розширює об'єкти авторського права, вперше включивши до них твори публіцистичного характеру, тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування тощо. Також внесено доповнення щодо об'єктів суміжних прав: до їх переліку додали відеограми, а їх виробники є новими суб'єктами суміжних прав. Вперше конкретно визначаються особисті немайнові і майнові права суб'єктів суміжних прав. Термін охорони авторських прав збільшено до 70 років, яким він є сьогодні у країнах Європейського Союзу, США, Німеччині.

Книга IV "Право інтелектуальної власності" ЦК України, прийнята 16.01.2003 року, враховує сучасний стан економіки України, навії традиції, ментальність і реальність буття. Тому вона максимально наблизила систему правової охорони інтелектуальної власності до світових стандартів; в ній знайдено відображення останні найновіші досягнення як світової, так і вітчизняної правової науки, досвід правозастосовчої практики.

22.05.2003 року Верховна Рада України прийняла Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів

України щодо правової охорони інтелектуальної власності", чим забезпечується приведення національного законодавства у сфері інтелектуальної власності у повну відповідність з нормами Угоди TRIPS, включаючи норми щодо посилення прав захисту інтелектуальної власності, які включено до Цивільного, Цивільно-процесуального, Господарсько-процесуального, Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України [4].

Загальні положення про право інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України свідчать, що наша держава вперше має кодифікований законодавчий акт про право інтелектуальної власності. Наміри України стати повноправним членом світового співтовариства, зокрема вступити до Світової організації торгівлі (СОТ) та інтегруватись до Європейського Союзу (ЄС), потребують гармонізації національного законодавства в сфері інтелектуальної власності з нормами угоди ТРІПС та директив Ради ЄС.

Останні два роки поклали в Україні початок безкомпромісної боротьби з "піратством" у сфері інтелектуальної власності, яка набула всіх ознак державної політики. Основною її стала українсько-американська спільна програма дій по боротьбі з нелегальним виробництвом оптичних носіїв інформації. З 1.09.2001 року набув чинності новий Кримінальний кодекс України, у якому передбачено застосування кримінальних процедур у випадках порушення авторського права і суміжних прав на об'єкти промислової власності.

Система охорони інтелектуальної власності може ефективно працювати за наявності нормативно-правової бази в цій сфері та відповідної інфраструктури. Створено і запроваджено нову для України інституцію представників у справах інтелектуальної власності – патентних повірених. На цей час їх зареєстровано понад 150. Враховуючи нелегку економічну ситуацію в Україні. Державний патент прагне створити найбільш сприятливі умови для вітчизняних винахідників. Так, сума зборів за отримання патенту України на винахід, включаючи збори за подання заявки, проведення експертизи та видачі патенту, складає 93,5 грн., тоді як за отримання патенту в Російській Федерації необхідно сплатити (у перерахунку на гривні) 249; в Польщі – 220; США – 4224; ФРН – 935; у Франції – 1138.

Наприкінці минулого року почав діяти підрозділ державних інспекторів з питань інтелектуальної власності. Інспектор при здійсненні перевірки має право застосувати спеціальні заходи: тимчасове призупинення дій ліцензії; приймати рішення про усунення виробником порушень ліцензійних умов; опечатувати, вилучати диски, вилуповленні з порушенням вимог Закону, а також документи щодо цього порушення.

Порушення права інтелектуальної власності, в тому числі невиконання цього права чи посягання на нього, тягне за собою відповідальність, встановлену законом чи договором. Кожна особа має право звернутися до суду щодо захисту свого права інтелектуальної власності. Отже, практична цінність законодавства України щодо авторсь-

кого права й суміжних прав залежить від ефективності його реалізації. Прийняття закону і приєднання до міжнародних конвенцій – це тільки перший крок нашої держави, основне – результативне їх застосування. Цього можна досягти шляхом створення відповідної структури, що охоплює підзаконні акти, організації з колективного керівництва правами авторів і суб'єктів суміжних прав, підготовку й видання довідкової і навчальної літератури з питань інтелектуальної власності, конче потрібної для підготовки фахівців даної галузі діяльності [5, ст.438]. Чинне законодавство закріплює за автором виключне право на використання створеного ним твору, яке означає право здійснювати, дозволяти або забороняти певні дії, зокрема відтворення твору.

Глосарій термінів з авторського права і суміжних прав Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) подає таке визначення терміна "відтворення твору": "Виготовлення одного або більше примірників твору або значної його частини в будь-якій матеріальній формі, включаючи звукозапис і відеозапис". Що ж до України, то право на відтворення творів було передбачене пунктом 2 статті 14 Закону України від 23.12.1993 року № 3732-XII "Про авторське право і суміжні права": "Автору або іншій особі, яка має авторське право, належить виключне право дозволяти або забороняти відтворення творів". У новій редакції Закону України від 11.07.2001 року № 2627-III "Про авторське право і суміжні права" підтверджено виключне право автора на відтворення. Для гармонізації права на відтворення з європейськими нормами пропонується частину 10-ої статті Закону України "Про авторське право і суміжні права" викласти в такій редакції: "відтворення – виготовлення пряме чи опосередковане,

тимчасове або постійне одного або більше примірників твору, фонограми, відеограми будь-якими способами в будь-якій формі частково або повністю, а також їх запис в електронній, оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер". Це сприятиме виконанню положень про захист прав на інтелектуальну власність, угоди про партнерство та співробітництво між європейськими співтовариствами і Україною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Машько С.М. Протидія злочинним посяганням на інтелектуальні власності: крок до зближення з європейським союзом // Проблем гармонізації законодавства країн СНД та ЄС: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф.; 16 квітня 2004 р. – Ірпінь, 2004.
2. Крижанівський В. Український бізнес починає розуміти значення авторського права // Юридичний вісник України. – 30.09-6.10.1999. – № 39.
3. Дроб'язко Р. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності і законодавство України про авторські і суміжні права // Право України. – 1999. – № 8.
4. Медвідь М.Ф. Деякі питання гармонізації законодавства України з охорони інтелектуальної власності до норм європейського та міжнародного права // Проблеми гармонізації законодавства країн СНД та ЄС: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф.; 16 квітня 2004 р. – Ірпінь, 2004.
5. Терещук Н.В. Цивільно-правовий захист інтелектуальної власності в Україні // Там же.

Надійшла до редакції 12.06.2004

ВЕРЛАНЬ Е.А., МАЛЮСКАЯ В.А. ПРАВОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ

Охарактеризованы проблемы украинского законодательства по вопросам защиты интеллектуальной собственности; определены пути интеграции украинской правовой системы в Европейское сообщество.

VERLAN' E.A., MALJUSKAJA V.A. LEGAL SAFETY OF THE INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE

Problems of the Ukrainian legislation on questions of protection of the intellectual property are characterized; ways of integration of the Ukrainian legal system to the European community are determined.

УДК 349.235-057.36

М.І. ГОРДІЄНКО

Національний університет внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ІНСТИТУТУ РОБОЧОГО ЧАСУ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Досліджене поняття робочого часу працівників органів внутрішніх справ.

Україна створює належні умови для повного здійснення громадянами права на працю і гарантує викорис-

тання її в межах визначеної тривалості робочого часу. Так, відповідно до ст.50 КЗпП України, нормальна тривалість